Esas No : 1991/15
Karar No : 1991/16
Hukuk Bölümü

ÖZET : Bağ-Kur ile eczane arasında Bağ-Kur sigortalılarına indirimli ilaç satılmasına ilişkin sözleşmenin, miadı dolmuş ilaç satıldığı gerekçesi ile Bağ-Kur tarafından feshedilmesi işleminin iptali istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Betül Ünal
Karşı taraf : Bağ-Kur Genel Müdürlüğü
OLAY : Davacı, 1990 yılında Bağ-Kur sigortalılarının ilaçlarını % 5 indirimle temin etmek üzere Bağ-Kur ile yaptığı sözleşmenin, bir sigortalıya miadı dolmuş ilaç satıldığı gerekçesiyle davalı idare tarafından feshedilmesi işleminin iptali ve kurumdan olan 21.286.983 TL. alacağının yasal faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargıda 30/11/1990 gününde dava açmıştır.

Davalı idarenin görev itirazı Konya İdare Mahkemesi'nce reddedilmiş, konunun Yargıtay Başsavcılığına intikaline ilişkin davalı dilekçesi üzerine mahkeme 6/3/1991 gün ve 90/1652 sayılı görevlilik kararını kaldırmıyarak dosyayı Yargıtay Başsavcılığına göndermiştir.

Dosya Yargıtay Başsavcılığının 1/4/1991 gün ve 91-15 sayılı düşünce yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş, Danıştay Başsavcılığının düşüncesi de alınmıştır.

Böylece, 2247 sayılı Kanunun 10., 12. ve 13. maddelerinde öngörüldüğü biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Yılmaz Aliefendioğlu'nun Başkanlığında, Hüseyin Örmeci, Kamil Kadıoğlu, Rüstü Altay, Aysel Pekiner, Osman Şimşek ve Ali Hüner'in katılmaları ile yaptığı 8/7/1991 günlü toplantıda geçici raportör Hakim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ve Yargıtay Başsavcılığı ile Danıştay Başsavcılığının davanın çözümünün adli yargıya ait olduğu yolundaki yazılı düşünceleri okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı Erkal Evliyaoğlu ve Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'in yazılı düşünceler doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dava konusu, Bağ-Kur'la davacı arasında Bağ-Kur sigortalılarına indirimli ilaç satışına ilişkin sözleşmenin, süresi geçmiş ilaç satıldığı gerekçesiyle Bağ-Kur tarafından tek yanlı olarak feshedilmesinden dolayı bu işlemin iptali ve ilaç bedelinin tahsili isteminden ibarettir.

Davanın çözümünü feshedilen sözleşmenin idari sözleşme mi yoksa özel nitelikte bir sözleşme mi olduğunun tespitine bağlıdır.

İdari sözleşme, idarenin kanunsal yetkisine dayanarak, kamu hizmeti gerekleri ve kamu yararı nedeniyle yaptıkları sözleşmelerdir. Bunlar idarenin ayrıcalıklı ve üstün hak ve yetkilerini içerirler. İdare, bu sözleşme hükümlerinde tek yanlı değişiklik yapabilir ya da sözleşmenin feshine gidebilir. Bu nitelikte olmayan diğer sözleşmeler ise, genelde, özel hukuk alanında, özel hukuk kurallarına göre düzenlenir.

Bağ-Kur ile davacı arasında, kurum sigortalılarına % 5 indirimle ilaç satmak üzere yapılan 1/1/1990 tarihli sözleşme incelendiğinde : Bu sözleşmenin tarafların serbest iradelerine dayandığı, ticari nitelikli olduğu anlaşılmaktadır. Kamu Hukukunun ve dolayısıyla kamu gücünün bu sözleşmede yeri bulunmamaktadır.

Nitekim, sözleşmenin dayalı olduğu esaslar bir protokol ile düzenlenmiştir. Bu sözleşmede tarafların, 1479 sayılı Kanunla kurulan Bağ-Kur, 6643 sayılı Kanunla kurulan Türk Eczacılar Birliği ve eczane sahibi olduğu görülmektedir.

Birinci bölümde sözleşme hükümlerinin kimleri kapsıyacağı belirtilmiş, ikinci bölümde ilaçların nasıl verileceği, kontrolların ne şekilde yapılacağı, sağlık karneleri ve reçetelerin şekil ve süreleri, katılma payları, v.s., üçüncü bölümde eczanelerin faturaları Türk Eczacılar Birliğine göndereceği, Bağ-Kur İl Müdürlüklerinin reçetelerin kuruma intikalinden en geç 15 gün içinde reçete bedellerini ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Sözleşmenin dördüncü bölümünde kurum veya Türkiye Eczacılar Birliği tarafından yapılan inceleme sonunda sözleşmenin feshini gerektirecek hususlar Bağ-Kur'un fesih yetkileri ile Türk Eczacılar Birliği'nin bu fesihteki rolü ve eczanelerin fesih yetkileri sayılmaktadır. Görüleceği üzere burada karşılıklı fesih yetkileri mevcuttur. Anlaşmazlık halinde, kurum il müdürlüğünün bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu açıklanmıştır.

Bu durum karşısında, sözleşmede ağırlığı kamu hukuku değil, tarafların serbest iradesi belirlemektedir. Bağ-Kur'un bu sözleşmedeki fesih yetkilerinin karşı taraftan fazla oluşu, sözleşmenin özel sözleşme niteliğini etkilememektedir. Sözleşmenin kamu hizmetine ilişkin bulunduğu bir gerçek olmakla birlikte, idarenin üstün yetkilerle donatıldığı sonucuna varılamamaktadır. Yapılan protokol Bağ-Kur sigortalısının eczaneden alacağı ilacın % 5 indirimle satışının koşullarını ve katılım paylarını düzenleyen bir sözleşmeden ibarettir.

Bu itibarla davanın, Yargıtay Başsavcılığının olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin düşüncesi doğrultusunda adli yargı yerinde çözümlenmesi, Konya İdare Mahkemesi'nin görevlilik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın çözümü adli yargının görev alanına girdiğinden Yargıtay Başsavcılığının başvurusunun kabulüyle Konya İdare Mahkemesinin 6/3/1991 gün ve 1990/1652 sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına oybirliğiyle 8/7/1991 gününde kesin olarak karar verildi.

Esas No : 1991/16
Karar No : 1991/19
Hukuk Bölümü

ÖZET : 1615 sayılı Yasa uyarınca kesilen para cezasına ilişkin ve 6183 sayılı Yasaya göre tanzim ve tebliğ edilen ödeme emrinin iptaline ilişkin davanın idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Aygaz A. Ş.
Vekili : Av. Galip Sayhan, Av. Tacettin Akyener, Büyükdere Cad. 145/1 Aygazhan 80300 Zincirlikuyu/İSTANBUL
Karşı Taraf : Maliye ve Gümrük Bakanlığı

OLAY : Davacı, Haydarpaşa Gümrük Müdürlüğünün 7/2/1983 gün ve 1049 sayılı giriş beyannamesinde yanlışlıkla noksan gösterilan ancak daha sonra ödenen gümrük ve istihsal vergileri tahakkukuna vaki itirazın Gümrük Müdürlüğünce reddedilmesi üzerine cezanın kaldırılması istemiyle adli yargıda dava açmış, Üsküdar 3. Asliye Ceza Mahkemesi 4/12/1985 gün ve E. 1984/598, K. 1985/546 sayıyla gümrük idaresinin işlemlerini yerinde görerek davayı reddetmiştir. Bu kararın temyiz aşamasında davacı, gümrük müdürlüğüne ve mahkemeye başvurarak 3239 sayılı Kanun uyarınca noksan verginin % 25 fazlasını ödeyerek takibin durdurulmasını istediğini, buna rağmen gümrük idaresinin gümrük ve istihsal vergisi cezasına ilişkin 3/11/1989 gün ve 3676 sayılı ödeme emri gönderdiğini ileri sürerek Haydarpaşa Gümrük Müdürlüğünün 14/11/1984 günlü ceza kararının kaldırılması ve buna dayanılarak düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle vergi mahkemesine başvurmuştur.